

ЛАРИСА МЕЛЬНИК

А ТИ ЖИВИ...

2022

УДК

ISBN 978-617-567-154-2

Мельник Лариса

М48 А ти живи... / Літературно-художнє видання. – Гадяч: КП «Видавництво «Гадяч», 2022. – С. 96: іл.

ISBN 978-617-567-154-2

© Мельник Лариса, 2022.

© КП «Видавництво «Гадяч», 2022.

ВІД АВТОРА

Поява моєї першої збірки відбулася, в першу чергу, завдяки вам: мої натхненники, мої прихильники, мої дорогі друзі!

Свої перші кроки в літературі я зробила, будучи вже дорослою людиною, коли важко зважитися на щось нове, коли страх перед критикою і несприйняттям, можуть зупинити тебе на самому початку.

Але ваша підтримка допомогла мені подолати всі комплекси. Ви занурили мене в таке тепле море позитиву і доброзичливості, що я непомітно дійшла до своєї першої збірки. І тому вирішила передмову до неї побудувати у формі цитат, взятих із ваших коментарів під моїми віршами: щоб не забути їх і не згубити, щоб перечитувати кожного разу, коли знову сумніватимусь у написаному, щоб ви теж залишилися поруч з моїми віршами. Ваші слова написані щиро, від душі, під враженнями від прочитаного, і часто зі сльозами на очах. Отже...

Храпач Юлія: «В кожному рядку, в кожному слові – біль нашого сьогодення. Вірш пронизує наскрізь. Дякуючи Вашій прекрасній поезії, наші нащадки будуть вивчати історію не тільки в прозі, а й у віршах!»

Пасюта Валентина: «Дуже приємно, коли відкриваєш сторінку, читаєш рядки і відчуваєш з якою відкритою душею, з яким хвилюванням і небайдужістю до долі наших воїнів вони написані! Хочеться сказати слова вдячності і побажати незламності в майбутньому».

Мисик Лариса: «Дякуємо, це наші душі так волають, але у риму їх складаєте Ви!»

Добропас Лариса: «В твоїх віршах душа та біль українського народу! Пиши, рідненька!»

Гончар Володимир: «Ларисо, ти – наша народна поетеса. Дякую за твої вірші, за твою духовну підтримку, яка зараз потрібна народові!»

Ільницький Олександр: «Надзвичайно, Ви – молодець, так передати почуття словом! Дякую за Вашу творчість, яка надихає іти далі!» « Ви – геніальна! Дякую за натхнення!»

Верещака Світлана: «Ларисо, ти – Талант, дуже сильно...»

Сенкевич Галина: «Ларисо, ви – геній, бо так передавати біль всього народу можуть тільки генії!»

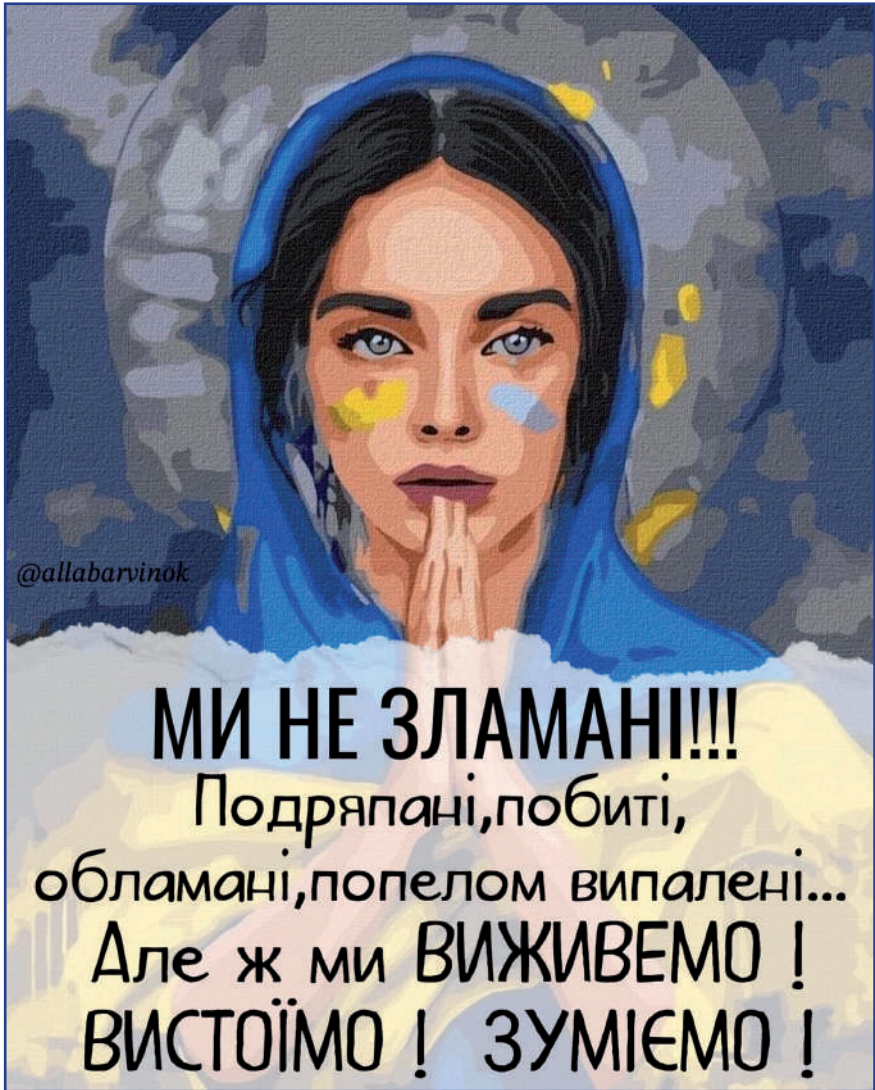
Окара Сергій: «Ларисо, дякую тобі від щирого серця за теплі, щирі, душевні, красиві слова. За слова підтримки для усіх воїнів Збройних Сил України, за розуміння, за добросердечність, чуйність, щирість. Приємно знати, що такі люди, як ти, є поруч, творять чудові справи!»

Дякую, мої дорогі! Вперед до нових збірок і до нашої Перемоги!

ВИНА

@allabarvinok

МИ НЕ ЗЛАМАНІ!!!

Подряпані, побиті,
обламані, попелом випалені...

Але ж ми **ВИЖИВЕМО!**
ВИСТОЇМО! **ЗУМІЄМО!**

***

Мій український солдате,
сину, друже і брате,
десь у степах запорізьких
ти борониш Вітчизну рідну!

І як же це символічно,
що ці степи предковічні
стали у бій за Україну,
за нашу землю єдину!

Хортице, мати козача,
знов Україна плаче,
стогне під чоботом вражим,
та не здається, як завше.

Дніпровські пороги сиві –
це плечі воїна сильні,
він їх розправив знову,
щоб захистить нашу волю.

Тож сіємо хліб у полі,
хоч доноситься гуркіт бою,
ростимо наших діток милих,
і чекаєм солдатів сивих...

Сьогодні День вишиванки,
Україна розквітла ними.
Ми ще тримаємось, друже,
нас іще не зломили.

В очах твоїх бачу втому,
в моїх – ховаються сльози.
Мій український солдате!
Ми – вистоїм! Ми – переможем!

***

Ці звірства в Бучі! Ох, ці звірства в Бучі!
Душа кричить, а що тут говорить?
Стискаю скроні у холодний обруч,
ми мусили їх якось захистити!

Вони вмирили, Господи, вмирили
в кривавих муках, в стогоні, в плачу!
А ми не знали, ще тоді не знали,
що «руський мір» приніс на «калашу»!
Вступили в Суми, бродять по околицях,
Хтось вже втікає, хтось не знає страху.
– Да мы же русские! Мы братья! Не пугайтесь!
А палець вже тримає на курку!

Одних спіймали: грязні і прибуднені,
Белькочуть про «учення і тайгу»:
– Нас здесь не бьют, – комусь сказав у слухавку,
– И где нацисты тоже не пойму.

Хіба ми знали міру їх звірчості?
Здоровий глузд не може осягнути,
що гвалтували, різали, вбивали
усіх підряд, не маючи жалю:

Мале дитятко і стареньку жінку,
усю сім'ю, хоч хто який де був,
чи на дорозі, чи ввірвавшись в хату,
чи вивівши на розстріл за межу...
Зайшли, залізли в нашу землю хмарою,
важезні танки – все навкруг дрижить,
трощили, руйнували і калічили,
лиш дим і попіл з-під коліс летить.

Цей злочин в Бучі! Ох, цей злочин в Бучі!
Комусь він душу раною з'ятрить.
Вставай з колін, затисни розпач в грудях,
бо нам про це потрібно говорить!

***

Ти пішов і закрились двері,
змінився світ.
Ти стояв у військовій формі,
в очах – граніт.
Ти сказав, що я буду сильна,
І я – така.
Я при доньці не плачу зовсім,
лише – сама.
Світ мій став, як закрита книга
чи як тюрма.
Білі стіни ... і біла стеля,
і я одна.
Вимкну світло, зажмурю очі,
втамую біль.
Де б не був ти, ти завжди поруч,
коханий мій.
Лечу до тебе, мов сива птаха,
у забуття.
Жива чи ні я іще не знаю.
Я – лиш душа!

***

І знову виє сирена,
ніби вовчиця дика,
уже стільки днів тривога,
а я все ніяк не звикну.

І знову здригаються плечі,
і ходить мороз по шкірі:
це нестерпне важке чекання –
кожна мить може бути остання.

Наше небо давно не мирне,
воно рясно залите кров'ю,
синє небо і білі хмари
раптом стали для мене чорні.

Свої довгі зловіщі руки
ворог тягне на кілометри,
і впиваються, ніби жала,
в нашу землю страшні ракети.

Після обстрілів тих шалених,
коли все навкруги руїна,
найстрашніше – із-під завалів
діставати маленьких діток.

І лунає кризь гуркіт зривів
голос хриплий, як голос горя:
– В мене більше немає дому...
– В мене більше немає доні...

Я не хочу виття сирени,
я і досі його боюся!
Синє небо і білі хмари,
я так щиро на вас молюся!

***

У нас війна!!! І як ми живемо?!!
Під кулями, але саджаєм квіти.
Сумуємо і плачем, сміємось!
Є почуття, а значить – будем жити!
    Не зчерствіли, не згіркли! Стоїмо!
    Хтось на кордоні, хтось на «Азовсталі».
    Ми – нація, і нам болить одне,
    Що наші долі просто рвуть на шмаття.
Земля в руїнах стогне і кричить!
Глибокі вирви – це весняні «шати»!
Але бабуся хліб пече в дворі.
Є свіжий хліб, а значить – будем жити!
    Ідем вперед, рахуєм нові дні:
    Не квітень, травень, все ще у нас лютий,
    Бо холодно від болю і війни,
    І тільки мир зігріє наші душі!
Та ми не плачем – сивіє чоло,
Тримаєм стрій, в душі тримаєм щастя.
Ми – нація, і нам важливо те,
Що ми живі, і знову прийде ЗАВТРА!

***

Писати ці рядки, це ніби рвати рану,
про діток, що війна убила в сповитку,
ракети, бомби, вирви, міни, ями,
й дитячі очі, згаслі дуже рано.

- Пиши про них, хай буде в серці пам'ять.
Хай світ побачить звірства наяву.
- Пиши, пиши!
- Не можу! Не словами,
душа сьогодні вмиється сльозами...

P.S. 4 червня – День вшанування пам'яті дітей, які загинули внаслідок збройної агресії російської федерації проти України.

***

Сто днів війни, і хто що зрозумів:
ми ще живі, і хлопці на межі!
Сто днів війни, а ніби вже сто літ,
була весна, й на вишні білий цвіт.

Ми стільки бід за цей час прожили,
змінились дуже, не змогли інакше.
Ми усмішки тримаєм на вустах,
але під ними горя й смутку маски.

Народ стоїть, і бореться, й живе,
хоч тяжко Україні в цій облозі.
Її сини тримають бій грудьми,
боронять дім, й матері сиві коси.

І ті поля, де вільно ми жили,
вдихали мед, й збирали вранці роси.
Ми їх бороним, бо без них біда,
без них Сибір, і тюрми, й Холокості.

... Сто днів війни, здається, що сто літ,
на сто віків нам вистачить героїв.
А ти живи, Вкраїнонько, живи,
вплитай життя і жито в свої коси!

***

Які б слова не сказати, все буде буденно і просто,
а хочеться прокричати, щоб ти не ішов за обрій,
щоб залишився й надалі нас усіх захищати,
і коли ми в журбі й тривозі, посмішкою тримати.

Це тут, в тилу, дуже страшно від вибухів і прильотів,
а ти із самого пекла писав нам, що все буде добре.
Що любиш свою Вітчизну, що ви стоїте стіною,
і ворогу тут не місце, це наша земля з тобою.

.....

Ти закрив нас грудьми, ти злетів в височінь,
став нам Ангелом-охоронцем,
але серце кричить:
– Не йди ! Не іди!
Нам без тебе забракне сонця!

*Р.С. Світлій пам'яті нашого дорогого друга Сергія
Окари присвячую ці рядки! Спочивай з миром, наш за-
хиснику! Пам'ять про тебе ніколи не згасне! Ти в наших
серцях назавжди!*

Ці віршовані рядки я присвячую мужнім захисникам «Азовсталі»: командирю полку «Азов» Денису Прокопенку, заступнику командира Святославу Паламарю (Калина), начальнику штабу Богдану Кротевичу (Тавр), бійцю полку, автору фото із «Азовсталі», зокрема фото «Світло переможе» Дмитру Козацькому та морському піхотинцю Сергію Волинському (Волина). Молимося за вас!

***

Майоре морпіхів Волина,
вдивляюсь в твої очі сині –
це ж стільки там горя і лиха! –
та чисті вони, як кришталь.
А в серці звучить – Азов-сталь!

Читаю рядочки щемливі:
життя віддадуть за Україну –
сміливі і горді сини –
Богдане, наш мужній Тавр!
А серце кричить – Азов-сталь!

Ви сотні людей прихистили,
від бомб і смертей затулили
своїми живими грудьми.
Калина, наш Свят Паламар!
А серце болить – Азов-сталь!

Командире «Азову» Денисе,
тягар на собі цей ти виніс,
змужнів у жорстокій борні,
останнім залишив алтар.
А серце горить – Азов-сталь!

Той сонячний промінь із неба
зловив ти для нас і для себе,
щоб мали надії ми шаль.
Нащадок Козацький – козак!
Молитва моя – АЗОВ-СТАЛЬ!

КОЛОСКИ

Ось така у нас нині війна:
вбивають мирних людей,
тих, хто сіє хліб, збирає врожай,
розстрілюють просто з неба.

Щоб знову був голод на нашій землі,
яка рясно вкрита житами.

Так було уже в 33-ім, згадай,
старший брат нас душив смертями.

На багатій і щедрій українській землі
люди пухли і мерли з голоду,
а сьогодні ворожий літак без жалю
хліборобів розстрілює в полі:

добре видно мішень серед моря хлібів
де колосся налите сонцем,
налетіти як крук, натиснуть гачок,
і залити все поле кров'ю.

Хліб – святиня для нас,
колос до колоска батько мій, агроном, плекав,
і той кусень, що впав ненароком до ніг,
підіймав, бо його шанував.

Я вклоняюсь вам, рідні мої, до землі,
українці по духу й по долі,
що посіяли людяність в наших серцях,
і вона проросла любов'ю.

Саме їх захищаєм сьогодні в бою,
це за них стоїмо і вмираєм.

Колос до колоска ми тримаєм в руці,
бо в них наших батьків душа!

***

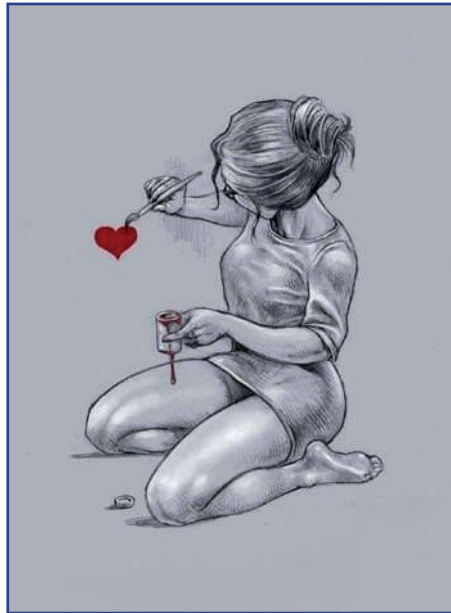
Прокричати, як горлиця,
і пролетіти над світом.
Проквилити чайкою
і прихистити діток.
Бути і бути у цьому морозі забуття.
І пережити все, що принесе життя!

***

Холод у серці,
в душі,
стишую кроки.
Я не сумую, ні,
відшукую спокій.
Якийсь сповільнений темп
у всьому,
що навкруги.
Тишу пронизує
крик
моєї душі...

***

Стільки речей раптом втратили сенс,
світ розділився на чорне і біле.
Скільки ще буде безсонних ночей,
тих, що несуть в собі сльози і біди?

Скільки ще буде в душі гострих ран,
час лікувати які не встигає,
я їх бинтую, а кров проступає
на біле марево порваних ран.

Ми проростаєм крізь попіл і дим,
зморені, змучені, вкрай замордовані.
Як колоски, ті, що в полі обвуглені,
як ластівки, чії гнізда зруйновані.

Наше життя помістилось в руках
воїна рідного з поглядом мужності.
Нас побороти не можна ніяк,
є в нас броня із любові і мудрості.

ПЛАЩАНИЦЯ

На Плащаницю поклали
скривавленого Христа,
і кров його запеклася,
і стала для нас свята.

Він мав смертний гріх зупинити,
що впевнено йшов по світу,
та люди занадто зухвалі,
щоб слухать пророків світлих.

Кров людська – не водиця!
Чому ж тоді ллється рікою?
У нас своя плащаниця,
коли хлопців виносять із бою.

Їх душі приносять в жертву,
а тіло сковують болем,
страшна м'ясорубка бою
руйнує усе довкола.

Там попів і грім гарматний,
і звук ракетного вою,
там смерть звідусіль чатує,
життя не важить нічого.

Земля просякнута кров'ю,
колись тут виростуть квіти,
де тіло збирали по клаптиках,
і душу підхоплював вітер.

.....

Хтось вкотре розігрує війни,
руйнує країни і долі,
їх не хвилюють розп'яття
й бійці, що стікають кров'ю...

***

А дзвони так тривожно калатають,
що наче душі наші розхитають:
– Просніться, люди, на Землі тривога,
та є дорога, що веде до Бога!

Вона вузенька, де їй взяти міру,
тут звідусіль брехня, пороки, підлість
стискають шлях Господнього прозріння
до смужечки вузенької нетління.

А ти іди! Глухий почує дзвони!
Незрячий твердь відчує під ногами.
Тебе там довго і з теплом чекає
Господня Мати, щоб омити рани!

***

Розстріляна весна дала свої плоди:
ось яблука, і груші, і малина!
Візьми хоч це! Немає поки миру!
Не вибороли ще! Не відновили!
Гартуєм дух за волю України!!!

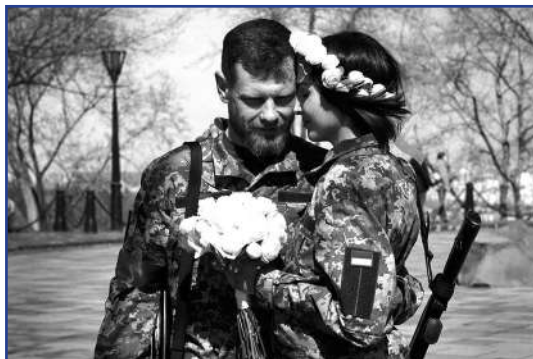
***

Ти подаруй мені світлу надію,
жити без неї не можу в руїнах.
Світ наш зламався наполовину.
Я хочу ту, що лишилась в минулому.

В ній було тепло, безпечно і сонячно,
в ній були мрії і сни до світанку,
я більш не хочу в оцю чорну темряву,
я хочу вирвати думи з полону.

Їх поведу дорогими стежками:
– Гляньте, навколо і сонце, і роси,
пройдемося босі, хай ноги відчують –
наша земля, і ступати так просто.

Щемно в душі, кожну квітку милую,
тут навкруги ніби буйство розмаю.
Земленько рідна, прекрасна, квітуча,
як же безмежно тебе я кохаю!

ТАЙРА

Ви знаєте 90-ий Псалом?
Певно – ні! Точно – ні!
Це тому, що ви не пройшли полон.
Дай Бог – що ні! Добре – що ні!

А вона пройшла,
і не зломилася, навпаки.
Дух зміцнів і вцілів.
А тіло? Тіло – ні!

Постать світиться бадилінкою у вікні:
Схудла, висохла, та не схибила. Точно – ні!
Погляд впевнений і в спокоєний – дивина!
У молитві ревно схилена голова:

«Хто живе під покровом Всевишнього...»
– Господи, хочу жить!
«Ти – мій помічник і пристанище!»
– Господи, мушу жить!

«Його правда щитом тебе окружить...»
– Господи, буду жить!
«Бо своїм Ангелам Він накаже тебе пильнувать!»
– Господи, вбережи мене! Амінь!

Це був 90-ий Псалом.
То не тіло, бо тіло тлінне без вороття!
У вікні ясно світить мені її Душа!

***

Згортаються крила,
і ти вже не хочеш літати,
не хочеться діяти,
а просто сидіть і чекать.

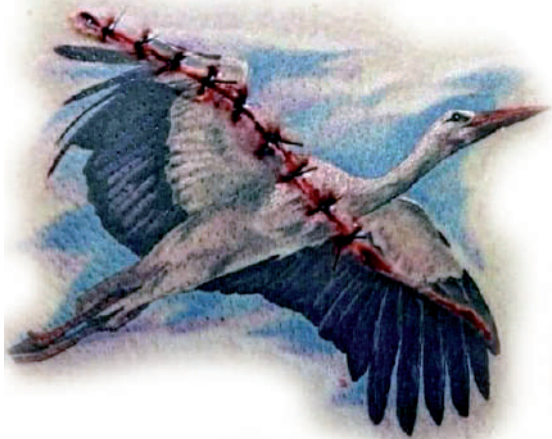
Чекать, що хтось прийде,
обійме і скаже: – Лети!
Уважно погляне,
й подасть тобі склянку води.

Побачить твій смуток,
помітить, що душу пече,
не скаже нічого,
а мовчки підставить плече.

І будете разом, щось сіять
і знову збирать,
чи словом, чи ділом
когось над землею тримать.

І підеш ти в літо,
і витопчеш стежку в спориш,
і в буднях цих вічних
ти раптом помітиш – летиш!

І крила розправиш,
і знатимеш ціну біди.
Тобі, як Ісусу, в той вечір
подасть хтось води.

***

А Бог страждає, тяжко Він страждає,
що ця Земля ущент залита горем!
Зате диявол просто розквітає,
напившись крові і заївши болем!

Ми так далеко з вами відійшли
від замислу Господнього простого,
вишукуючи смисли і опори,
що слово Боже стало нам не гоже!

Він дав нам заповіді: «Не убий! Не укради!
Не зрадь! Не обмани довіру!
Даруй тепло, любов і щиру віру!»
Так – ні! Шукаєм зовсім іншу міру!

І от сьогодні ми в такому краї,
який створили власними руками:
земля, як пустка, знищена війною,
руїни в душах і руїни в полі.

А Бог все бачить і усе прощає,
дарує подих світлий у молитві.
Він нас чекає. В Нього є основа:
– Вони ще прийдуть! І повірять в Слово!

***

Як наші діти стають Героями,
наші дорослі сини?
Вони ідуть захищати Вітчизну,
і деякі з них – назавжди.

Я б багато чого віддала
і завжди ходила по струночці,
щоб позбутись тяжкого гріха,
яким покарано людство.

....

Він був відчайдушним і справжнім,
тим, хто стоїть за ідею.
Воїн – значить боронить до скону
батьків, дружину і землю.

Це було на початку березня,
і початок нашого пекла.
Маріуполь оточений звідусіль:
з моря, суші і неба.

Полк «Азов» вгризається в кожен метр,
і вірить у порятунок,
та щомиті звужується кільце,
ніби клешні здавлюють груди.

Він боронить місто Марії:
– Матінко Божа, не відступи!
Як можна витримати пекло,
яке принесли вороги?

Їхні обстріли – смерть, під руїнами – крик,
місто стогне під вражою зброєю.
Драмтеатр і роддом, школи і дитсадки
покалічені злою війною.

Вороги атакують щоразу сильніш,
ніби смерч вогняний над землею,
але хлопці стоять непохитні, як сталь,
закриваючи місто собою.

.....

Він загинув, як мужній воїн,
свій обов'язок виконавши сповна,
от не знаю тільки, де брати сил,
щоб в останню путь проводжать?

.....

Господи! Ми будем ходити по струночці
і будем добро творити,
заради дітей наших рідних,
ми хочем цей гріх іскупити.

Р.С. Цей вірш присвячую світлій пам'яті Віталія Грицаєнка, заступника командира полку «Азов», Героя України! Схиляю голову у скорботі! Спочивай з миром, хлопче!

СТИСКАЮ ЗУБИ

Стискаю зуби... мовчу ... мовчу...
а сльози ... так ... мимоволі...
Аж раптом – голос?!! Це що?
Кричу! Мій розпач кричить і горе!

І треба ривок зробити увись
Над горем своїм і прокляттям.
Моя країна! Мені болить!
І я лечу над проваллям!

Десь наші хлопці ідуть за межу
без крові, уже в прощальнім:
сорочка біла, в руках тризуб,
і погляд легкий, печальний:

– Летіть, страждальні душі, в небеса,
відмучилися, відстраждали трижди,
розкажете архангелам усім,
що вас розп'ято за свою Вітчизну!

P.S. Вірш присвячено світлій пам'яті загиблих українських військовополонених 29 липня 2022 року в колонії в Оленівці на Донеччині.

***

Збираю себе по друзочках
і знову живу, люблю,
навчилась все зло перемелювать
і з нього робить броню.

З'явилась в мені якась впертість
долати і сум, і страх,
і йти по життю упевнено,
і бути міцною, як сталь.

Або як вино ігристе,
що вистоїть – буде смак.
Чим більше років – шляхетніша,
і блиск доброти в очах.

З роками виважуєш слово,
міркуєш про час і зміст:
чи варте воно бути сказаним?
І найчастіше – мовчиш!

Все більше цінуєш тишу,
життя, бо воно крихке,
і дякуєш дню прийдешньому,
що вибрав чомусь тебе.

Зібрала себе по дрібочках
і знову сміюсь, живу,
я зло тепер перемелюю
у мудрість і доброту!

***

Цілуєш маленькі долоньки
і пальчик один, другий ...
Живеш собі і не знаєш,
що вмієш отак любить.

Що цей Ангелочок рідний,
який ще не знає про зло,
відкриє в тобі таку ніжність,
якої раніш не було.

Милуєшся кожним рухом,
шукаєш у ній своє,
а серце без сумніву знає,
що це дівчатко – твоє.

І віриш тоді в безсмертя,
що ти не даремно жив,
що рід свій зберіг, продовжив,
і в дівчинці цій утвердив.

Цілуєш голівку русяву,
пильнуєш дороги і сни,
і просиш тихесенько Бога:
– Спаси її і сохрани!

P.S. Нехай Господь береже усіх діток на Землі.

***

Ми уві сні, ми ніби уві сні,
чужому, злому і холодному,
проснутись хочемо, та – ні:
нам не дозволено, нам не дозволено!

Нам треба страх цей пережити
і біль, і сльози, і страждання,
пройти крізь чорний цей тунель,
а там світання, там світання.

А ворог, ніби дикий звір,
нас звідусіль весь час оточує:
ракети, міни, кораблі,
убити хоче нас, убити хоче нас!

Молитву власну я складу
за рідну землю, болем зранену,
щоб все стерпіти і пройти,
і буде радість нам, і буде радість!

***

Вся мапа України червона,
кожна з її областей.
Це значить, що є загроза,
та значить дещо іще.

Під звуки тривоги додається
на карті краплина роси.
Ні, не роси, а крові –
живої людської краси.

І стане вона ще темніша,
тривожніша у стократ,
бо фронт у війні цій проклятій
проходить по кожному з нас.

По душах наших і скронях,
що вибілила сивина.
По дітках малих і дорослих,
яких налякала війна.

По тих, в кого дім зруйновано,
і хто залишився без ніг.
Хто, переживши пекло,
радість утратив і сміх.

Та ми згуртувались у горі:
копаєм, саджаєм, ростим,
бо маєм завдання важливе:
нам землю свою берегти!

***

А світ стоїть, він не занапастився,
хоч гинуть люди, всюди летється кров.
Десь варять каву, пахнуть круасани,
Просеко п'ють і грає вальс бостон.

Сторічна вежа світить кольорами:
жовто-блакитним, потім – голубим.
А спрагли губи тихо шепчуть:
– Тату! – і обіймають порваний мундир.

У Бучі знову відкопали трупи,
став Маріуполь містом мертвеців.
Наш Харків, ніби Прометей прикутий,
ракети й гради б'ють через кордон.

Земля зчорніла, зуглилась кістками,
горить броня, жива і мертва плоть.
Ми думаєм, що світ занапастився?
Мені здається – з розуму зійшов!

ДВІ ДОНЬКИ

Вона вигинається задом і передом теж вигинається.
вона комусь посміхається, точніше, усім посміхається.
Запрошує солодко в ліжку, обіцяє різні принади,
сама ж пильнує за грішми – дорожче б себе продати!

.....

Женя – військовий медик, і їй було 25.
Бойові сестрички, як ангели,
над ранами наших солдат:
рятують їх до останнього подиху,
бинтують руки, спиняють кров,
дають надію, часом останню:
– Все буде добре! Тримай кулачок!
Молоденька донечка – дома мама
в тривозі сивій і ніч, і день:
пригадує, як заплітала кіски,
і як збирала на бронезилет.
П'ять років з фронту чекає дівчинку:
– А може досить? Нехай хтось іще?
– Ти знаєш, мамо, на фронті медсестри
потрібні дуже, понад усе.
Там хлопців безжально шматують «гради»,
січуть їм груди і руки теж;
вони ж наші рідні хлопці й дівчата,
стоять за волю, стоять насмерть!

.....

Ракета ворожа, як блискавиця,
удар миттєвий, і вже не болить,
лише дві кіски, заплетені туго,
і куплений мамою бронезилет.

.....

Одна країна... чийсь дві доньки...
пишу цей вірш, а душа болить:
одна із них вигинається задом,
а інша – сьогодні у небо летить...

P.S. Присвячую всім військовим сестричкам, які загинули на фронті. Спочивайте з миром, дівчатка!

МАРІЯ МАГДАЛИНА

Вона омила Ісусові ноги водою,
потім слізьми.
Про що так гірко плакала жінка
неземної краси?
Чому рясні сльози без упину
і каяття.
І губи потріскані шепотіли:
– Не проганяй!
Та люд довкола захвилювався,
і гнів зійшов,
що не достойна бути поруч з ними,
й проклята знов!
Та вже не чула Марія скверни
й шалений зов.
А цілувала ноги його натруджені
і дякувала,
що прийшов.
Вона не ноги мила йому,
а свій гріх,
бо Ісус захистив любов'ю її
від усіх.
Засвітилися очі Марії
теплом,
вона зрозуміла, що це і є
безумовна ЛЮБОВ.
Знала, що піде за ним
до хреста,
бо без нього уже нічого не варте
її життя!

ПРАПОР

Перед тобою стану на коліна,
із трепетом, тривогою і гордістю!
Ти майориш над нами в високості,
а значить ми живі і не поборені!

Наш прапор! Наша віро, наша гордосте,
тримайся високо у небі і піднесено,
доки ти з нами, наші голови не схилені,
ми стоїмо на варті Незалежності!

***

Всі наші погляди прикуті до Херсону:
чекаєм вирішальної доби.

Так хочеться вдихнути на повні груди,
з надією сказати: – Вони пішли!

Пішли у наступ наші мужні воїни,
щоб землю рідну вичистить, звільнить.
Хай гине ворог, що прийшов зі зброєю,
убити дух наш, тіло полонить!

Спали їх, Сонце, променем пекучим,
перетвори на гравій і пісок,
або втопи у Пристані глибокій
за те, що ласі до чужих щедрот.

Їх зажени в Олешківську пустелю,
засипле очі їм страшний міраж.
Хто піде далі, той кістьми поляже,
в Гнилому морі, що звемо Сиваш.

Земля херсонська згіркла вже від диму.
Кавун солодкий як на ній зростить?
Весною ворог тут посіяв горе,
яке голосить сотнями облич.

В нас не пісні, у нас протяжні думи,
в яких народ виспівує своє:
все розповість, поплаче, погорює,
залишить слід, який уже не вмре...

Південний краю, все мені знайоме:
піщані хвилі й далі голубі.
Сьогодні вся країна у Херсоні.
Ми всі розпечені, але ще живі!!!

***

Осінь приходить з айстрами,
тримає в руці букетик,
всміхається мило:
– Здрастуйте! Я ваш порятунок від спеки!

Стоїть соромлива, як дівчинка,
хустинка на шиї тріпоче:
– Та знаю я, добре знаю,
ви з літом прощатись не хочете!

***

Так щемно дивитись на фото:
вклоняються одне одному

двоє достойних людей,
солдат-визволитель і жінка-мати,
берегиня українських земель.

Скільки в цій жесті поваги і мудрості,
що повниться гордістю серце моє:
– Так, наша нація вільна й незламна,
бо є Воїн, який захищає землю,
і Жінка, яка її береже!

P.S. Фото AndriyTsaplienko.

ТУАЛЕТНИЙ ПАПІР

28 день війни. Живемо в умовах незначного дефіциту: є затримка з доставкою деяких промислових і продовольчих товарів. Але нам, зінківчанам, жалітися, гріх. Проте є люди дуже стурбовані дефіцитом.

Іду на обідню перерву і зустрічаю знайому з двома рулонами туалетного паперу.

– Де взяла? – цікавлюся, бо дома залишився один.

– Та ось щойно завезли, – показує в бік торогової точки, – якщо потрібно, то поспіши.

Біжу, черга дійсно невелика, три людини, радію. Бабуся просить два рулони.

Далі стаю свідком сцени, яка раніше мене обурила б, а сьогодні на таке реагую спокійно: бережу нервову систему. Сцена, яку часто можна зустріти в різних установах нашого міста. Думаю, ви впізнаєте.

До торгового залу заходить так звана «начальниця» і помічає в черзі свою знайому.

– Раїчка, привіт! Що тобі треба, моя дорогенька? – запитує жінку, яка стоїть у черзі якраз переді мною.

– Лідочка, привіт! Мені потрібен туалетний папір, багато, ціла упаковка! І макаронів теж багато!

– Харашо, Раїчка, січас подам!

«Начальниця» бере величезну упаковку паперу, 26 штук, і передає її прямисінько над нашими голови подрузі. Потім – величезну упаковку макаронів, і подає тим самим шляхом. Далі змушує касирку (вона ж начальниця!) згорнути попередню операцію і обслужити її подругу Раїчку без черги: просканувати штрих код і обрахувати суму, тицяє їй рулон паперу, потім макарони. Далі повчає:

– Ти не правильно робиш? Чому ти сюди заносиш? Потрібно ж в іншу графу! – затуркує своїм приказним тоном

продавчиню і зовсім збиває її з пантелику. Та губиться. Повторює операцію знову і знову.

Люди мовчки спостерігають це «свинство». А подругам на всіх байдуже: і на чергу, і на касирку. Вочевидь вони задоволені одна одною. Ще б пак, «провернули» таку важливу операцію: продали/купили цілу упаковку туалетного паперу, обминувши чергу з трьох осіб! Бравіссімо!

На прощання подруги обмінюються черговою порцією люб'язності.

– Спасіба, Лідочка, ти мене дуже виручила, спасіба!

– Нема за що, Раїчка, обзивайся!

Їхніми вустами просто мед пити. Таке враження, що якби не високий прилавок і люди, які створюють їм фізичну перепону, вони б обмінялися трьохкратним поцілунком радянських вождів: права щока – ліва – знову права!

Ну що, впізнали?!! Думаю, так.

Мене нудить від їхнього нахабства, від дріб'язковості, від фальшивої улесливості. Але я мовчу, бережу нервову систему. Останнім часом не продукую негативні емоції: роздратування, злість, розчарування.

Натомість. Люблю: доброту, людяність, великодушність!

Але дуже хочеться запитати: хто ми без елементарної вихованості і порядності? Хто ми?

Шануймося, бо ми того варті!

ОЧІ

– Що з твоїми очима? – запитує подруга, з якою ми не бачилися з початку війни.

– Не знаю? Може червоні від недосипу, – відповідаю я.

– Ні, вони не червоні. Вони – інші.

Хіба тільки очі, Таню? Ми – інші. Світ навколо нас – інший. Абсолютно інший.

Я дивлюся уважно в дзеркало. Давно цього не робила. Не було бажання. Мої очі схожі на ... Шукаю потрібне слово ... Вони схожі на весняні озерця наповнені вщерть, по самі вінця ... але ні, не водою – слізьми! І варто їх сколихнути: прочитати про осиротілих дітей, чи розстріл мирних людей, чи ... Мої озерця хлюпають через край! Ось уже 33 дні! Кожного дня! І навіть кілька разів на день! Хоча очі можуть бути і червоними, бо вночі не сплю! Просто лежу і чекаю ранку!

– Знаєш що, а давай зустрінемося і поплачемо, разом – пропоную подрузі.

– Давай, – згоджується вона дуже швидко і з ентузіазмом.

Бо дома нам не можна, дома потрібно триматися. Для наших молодих дітей війна – це просто фізичний страх. Для стареньких батьків – непосильний тягар для їх виснаженої життям психіки. Для маленьких горошинок – внучаток – це страшне слово не повинно стати психологічною травмою. Тому ми тримаємося скільки є сил.

– Маринко, а давай спечемо яблучний пиріг, – говорю невістці на другому тижні війни.

Вона мовчить і дивиться уважно на мене, ніби зважаючи мій рівень адекватності. А в очах читаю німе питання: зараз же війна, хіба час готувати пиріг?

Я не знаю, Маринко, чи час? Я взагалі не знаю, що мож-

на робити в час війни, а чого – ні, не маю досвіду, слава Богу! Я багато чого роблю в ці дні спонтанно і уривчасто, кидаюсь з одного боку в інший, але роблю, бо бездіяльність мене просто уб'є, я це точно знаю.

«Маленьке діло – краще, ніж велике безділля!» Повторюю, ніби мантру, прислів'я з часів моєї праці у школі. Так і є. Ці безсонні ночі, ця постійна тривога добряче виснажують, але я щоденно роблю свою справу на тому місці, де я є, і в тій мірі, в якій можу. І колись в графі «Ваш рівень стресостійкості» напишу – не виїжджала з України!

P.S. Ми так і не поплакали з подругою, не знайшли часу! Та й навіщо? Поплачемо в День Перемоги, але вже від щастя!

МНР

БАЖАННЯ ПИСАТИ

Я хочу писати! Маю просто непереборне бажання писати! Ще зовсім недавно мене турбувало питання: кому це потрібно? Хто буде читати? А сьогодні, О диво! мене це зовсім не хвилює! Я хочу писати, і все!

Мої рідні люди – далекі від письменництва. Вони мають приземлені, потрібні, і тому геніальні у своїй простоті професії, без яких неможливо жити! Я веду з ними внутрішній діалог.

– А чого хочеш ти, Ларисо?

– Писати!

– Писати? Для чого?

– Бо навіть у Біблії сказано, що не хлібом єдиним живе людина !

– Але ж без хліба – ніяк?

– Але ж на початку всього було Слово!

– Але ж то було Слово Боже!

– Але ж я по образу і подоби Бога! Значить, і моє слово – це частинка Слова Божого!

Кінець діалогу!

Я знаю, що не напишу великий епічний твір: не вистачить часу, сил, терпіння! Але я і не хочу такого. Хочу писати коротко, влучно, яскраво! Слово – як постріл у людське серце, у душу!

Можливо, буду писати на емоціях. Хоча чому можливо? Саме на емоціях! Щоб зачепило, розчулило, схвилювало!

Щоб навіть коли ти ситий, самовдоволений, пихатий, засмагаєш десь на Канарах, але всередині ворухиться сумнів – щось не так!

Щоб навіть коли ти хворий, змучений, нещасний лежиш на лікарняному ліжку і відчуваєш – все, більше немає сил!

Чиєсь вчасно сказане Слово стало для тебе одкровенням! І ти повірив у нього! І зрозумів щось дуже важливе у своєму житті! А може просто почав – ЖИТИ!!!

МІЙ ЖИТТЄВИЙ ДЕВІЗ!

Мій життєвий девіз сформулював Михайло Жванецький: «Жити і не приносити шкоди іншим – це велике мистецтво!» Правильніше буде сказати, я завжди жила за таким принципом, але без того, щоб це сформулювати і виголосити. Жила собі і жила. В дитинстві не могла ні в кого відняти цукерку чи надавати стусанів; в юності – відбити чужого хлопця, будучи дорослою – когось обмовити, обдурити, принизити.

Вперше цей вислів я почула у революційному Києві 2014 року. Майдан іще чорнів згарищами барикад, навкруги – сліди від куль і від крові. Концерт російського гумориста переносили кілька разів, і все ж він відбувся. Не деінде, а саме в Жовтневому палаці, в епіцентрі тих кривавих подій. Жванецький несміливо вийшов на сцену і промовив:

– Здравствуй, моя родная вражеская страна...

Зал завмер, а потім вибухнув оплесками, до горла підступили сльози: він насмілювався озвучити те, що ми всі вже розуміли, але вимовити ще боялися: віднині ми з Росією по різні сторони барикад. До закінчення першої дії у мене боліли долоні від оплесків, а в скронях пульсувала думка: жити і не приносити шкоди іншим...

Отак і живу: дистанціююся від негативу, багато терплю, думаю про життя, про його сенс, пробиваюся уже сивою головою крізь товщу грубості і хамства, ніби ота жовта кульбабка крізь асфальт. А після всього вистрілюю біленькими парашутиками: легкості, сміху і доброти!

Ви скажете: писати ж потрібно було про себе? А це все і є про мене: і розстріляний Майдан, і Жванецький, і кульбабка! Це все – моє, в мені, і я – у ньому!

ЗНАЙОМСТВО ЗІ МНОЮ ОЧИМА ІНШОЇ ЛЮДИНИ

Двері переді мною різко відчинилися, і вона просто «вдарила» мене своїми очима: сині, бездонні, безтурботні... Рішуче простягнула руку для знайомства:

– Лариса! Мельник Лариса!

Я спантеличено мовчав.

– Рада нашому знайомству! – в її очах спалахнули ліхтарики.

Я стояв, як німий.

– Я помилилася дверима? – вона здивовано звела брови.

Я повільно підіймався з безодні її очей.

Овва! Хто переді мною: жінка, дівчина, дитина? Яке дивне поєднання! Все разом! Усе в одному флаконі! Переплетено, змішано, сплутано! Цей її мікс дивує мене навіть сьогодні, а тоді – просто спантеличив!!!

За багато років нашого знайомства я бачив її різною: зосередженою, діловою, рішучою, навіть різкою. Я бачив її тендітною, вразливою, ніжною, навіть м'якою. Я пам'ятаю її наївною, розхристаною, розгубленою, навіть беззахисною. Різною, різнобарвною, різнотональною! Ось кілька епізодів із нашого знайомства, найбільш яскравих і найбільш емоційних.

Епізод 1.

Вона стоїть посеред двору із хусточкою в руках і плаче, як дитина: гірко і безутішно! Вона зараз і є дитиною для своєї старенької мами, яка не добираючи слів, сказала, що вона погана донька, дружина, і мама. Їй так гірко чути ці слова, що не може стримати сліз:

– Мамо, я не погана, я просто дуже втомлена!

Маленьке дівча зі своїм великим горем!

Епізод 2.

– Архіви – це душа нації, її безцінна культурна скарбниця, пам'ять кожного з нас! Архівні матеріали – це безцінне джерело інформації про минуле і сьогодення нашого краю, України, про життя людини, суспільства і держави! – вона стоїть на високій трибуні, серйозна, зібрана, ділова. Її промова цікава і змістовна. Говорить про справу, якою переймається і за яку несе відповідальність. Сміливо дивиться в зал, на десятки очей, не бентежиться і не боїться.

Сучасна ділова жінка!

Епізод 3.

Ми зустрілися у фойє драматичного театру. Вона іде під руку зі своїм чоловіком. Виглядає вишукано: маленьке чорне плаття, чорні замшеві туфельки, разочок білого коралового намиста. Вона весела і безтурботна, в очах спалахують іскорки, і дзвіночком лунає сміх. Вона радіє життю, радіє цій щасливій миті. Коханий назвав її Світлячком, і для неї це найголовніше визначення!

Щаслива жінка!

Отже, знайомтесь: Лариса Мельник.

ТРИНАДЦЯТЬ ФАКТІВ ПРО МЕНЕ

Отримавши чергове завдання – 13 фактів про себе – я подумки перебрала своє життя. Пригадала слова Володимира Яковлева, журналіста і блогера:

– У життя коротка програма: родився, женився, дітей родив, на роботу ходив!

Я теж пройшла всі пункти цієї програми, і про кожен із них є відповідне свідоцтво. А от виловити 13 цікавих фактів зі свого життя – не так то й легко! Я «закинула вудку» і цілих чотири дні мислювала ці факти! Може написати про ось це? Ні, це нікому не буде цікаво! Тоді певно про це? Ні, це дуже особисте! Все, вирішила, напишу про ось це! Ні-ні, ні в якому разі! Стоп! Що ж це виходить: сумне, особисте, нецікаве... Напишу, як є, а читачі нехай самі вирішують, що їм було цікаве, а що ні. Вперед! Отже.

1. Моє дитинство пройшло майже у жіночій компанії: бабуся, мама, тітка, сестри, подруги! Дідусь – тільки на портреті, а батько – завжди на роботі! Вийшовши заміж, я опинилася у чисто чоловічій компанії – чоловік і два сини. Мій світогляд суттєво змінився. Може саме тому мені легко знаходити спільну мову з чоловіками. У мене дві «подруги» чоловіки, і ми прекрасно розуміємо одне одного.

2. Коли я навчалася в університеті. то моїм улюбленим предметом була філософія, а викладачем – Карпенко Іван Васильович. Він нам відкрив Сковороду і Фрейда. Григорія Савича люблю більше, бо він свій, рідний. Його філософія мені близька і зрозуміла.

3. У 17 років я вперше випадково потрапила на великий футбольний матч і просто зіщулилася від велетенської людської емоції. Та під кінець матчу я на рівні з усіма кричала, скандувала, стрибала! Такого шаленого викиду адресаліну я більше не отримувала.

4. Я дуже люблю сонце! Це моя планета! У мене відчуття, що я напряду заряджаюся від нього енергією: коли день сонячний – я енергійна і весела, коли похмурий – навпаки.

5. Для мене найкращий релакс – це подорожі! Періодично мені потрібно кудись їхати, залишати свою зону комфорту, знайомитися з новими людьми, місцями, долати труднощі перельоту і зміни клімату. Я асоціюю себе із великим кораблем, який любить далекі плавання. Але не менш солодким для мене є повернення додому, коли ти розумієш, на скільки цінними для тебе є звичні речі, коли починаєш більше цінувати те, що здається буденним.

6. Я 100% сова, але кілька років тому просто закохалася у літні ранки! Це така неймовірна краса, яку просто злочин проспати і не побачити у цьому житті! Тепер моя сова постійно бореться із жайворонком, і в результаті їхньої боротьби вийшла чудесна пташка жайворосова, яка компенсує ранковий недосип денним сном!

7. Мій улюблений український гурт – це «KOSAK SYSTEM». Їх музика – це мікс таланту, драйву і патріотизму! Вони круті! Мені імпонує, що соліст гурту Іван Леньо майже мій ровесник, доросла і сформована людина, тому у їх композиціях багато змісту. Пісня «Не моя» на вірші геніального Василя Симоненка, думаю, стане класикою української музики.

8. Останні роки я все ж віддаю перевагу не співові, а інструментальній музиці. Сьогодні мій улюблений музикант – американський скрипаль німецького походження Девід Гаррет. Моя мрія – потрапити на його концерт.

9. Я не люблю поспіх і метушню, люблю все робити зважено і спокійно, для мене важливий результат. Коли мене хтось хоче вибити із колії і звинувачує у повільності, як аргумент наводжу прислів'я:

– Один розумний зразу, а інший – потім!

І як показує життя – саме так і є! (Я ж дипломований філолог, і тому знаю багато приказок!)

10. Під час сварок із чоловіком я кожного разу згадую закон фізики про притягнення протилежностей і думаю: схибили вчені, ой, схибили! Їм би вивести інший закон: щоб притягувалися подібності, а протилежності рухались собі десь паралельно, з метою уникнення короткого замикання і сипання іскор з очей.

11. Коли я вчилася їздити на автомобілі, мій інструктор частенько мирно похрапував у водійському сидінні: я транслювала такий спокій і впевненість, хоча їздити не вміла, а тільки вчилася, що він повністю розслаблявся.

12. Я – громадська активістка, і переконана, що маючи різні соціальні ролі (донька, мама, дружина, сестра), ми повинні пам'ятати, що ми є громадянами своєї країни. А в ідеалі – свідомими громадянами своєї країни, і розуміти, що політика починається за порогом нашого дому. І якщо ми байдужі, безвідповідальні, і не хочемо знати і розуміти, що відбувається навколо, то повинні усвідомлювати, що це прямий шлях до диктатури, з голодоморами і репресіями, з безневинними жертвами і бідністю.

13. Три рочки тому на світ з'явилася моя внучка, моя дівчинка, моє зернятко! І тепер я знаю, що безсмертя існує!

СЛОВА ДОВЖИНОЮ В 30 РОКІВ

Я люблю слова, не люблю і боюся мовчання. Це ніби про мене Ліна Василівна написала: «Страшні слова, коли вони мовчать, коли вони зненацька причаїлись». Для мене слово – це не просто звук голосу, хоча і це також. Для мене – це колір, відчуття, події, стосунки, світосприйняття. Я відчуваю його «смак» і бачу його «образ». Слів у моєму житті багато і різних, але сьогодні розповім про ті, які вразили.

Мій чоловік, з яким ми у шлюбі 30 років, повна моя протилежність: він є прикладом, так званого, «справжнього» чоловіка: стриманий, мовчазний, небагатослівний. Він переконаний, що доводити почуття потрібно конкретними вчинками, а не словами. Так і робить, завжди, ще від часу нашого знайомства. Я – абсолютна його протилежність, оформлюю словами все, що бачу навкруги, всі мої почуття мають словесні образи: любов, радість, сум, довіра! І ось, будучи такими різними, ми вирішили одружитися і далі по життю піти разом.

Як же я страждала у перші роки нашого шлюбу: мені так хотілось оцих невинних ніжностей – «моя квіточка, зіронька», і таке важливе – люблю. Але – ні, чоловік віджартовувався, але вперто стояв на своєму, що слова – це просто пустий звук, і не варто так часто ними хвилювати повітря. А я вперто перечила: навпаки, слова – це ніжність і ласка. За ці довгі роки я, звичайно, звикла до вдачі чоловіка, зрозуміла, що про свої почуття він «говорить» зі мною іншою мовою.

Було 14 лютого – День закоханих. Цей день став для мене повною несподіванкою. Не знаю, що стало поштовхом, але чоловік вперше за стільки років зовсім незвично привітав мене зі святом: говорив багато і плутано (як любить мене, яка я йому дорога), говорив теплі і ніжні слова,

хвилювався, збивався і починав все спочатку. Робив це невміло, але щиро і зворушливо, саме так, як я і мріяла! В якусь мить мені навіть захотілося зупинити його, сказати: не мучся, я вже розумію тебе без слів, а натомість продовжувала мовчати і... плакати – мені вперше забракло слів!

В цих сльозах – 30 років мого очікування і терпіння! 30 років сумнівів і часом моєї невпевненості у його почуттях! Я зрозуміла: як же довго і важко він ішов до цього! Яким нелегким був для нього цей шлях, мабуть таким, як і моє чекання! Але ми мусили його пройти, пройти разом, щоб опинитися у цьому дні, у цій миті, коли мій дорослий чоловік через 30 років наважився знову так ніжно і чуйно сказати про свої почуття!

Без сумніву, у кожного з нас свій шлях і своє СЛОВО!

МРІЯ ПРО ВЕСНУ

Надворі зима, а я мрію про ...весну! Саме час. Час чекати, що земля знову прокинеться і розквітне.

В наших стосунках – холод! Холодні твої слова, твій голос і твоя посмішка. А я мрію про ... ніжність! І про весну в наших стосунках!

Я знаю, що твоя любов просто втомилася. Так буває. Як все живе, вона просто втомилася і хоче перепочити. У неї зимова сплячка. Ти поспи, любий, поспи! Уві сні людина відновлюється і набирається сил. Сон – це ж не кінець, це просто зупинка в дорозі...

А потім буде весна! Ти будеш схожий на пролісок. Так-так, саме на пролісок. Спочатку тоненькою стрілою проб'єш опале листя. Потім розгорнеш один вузенький листочок, далі – інший. А за ними з'явиться біла голівонька квітки, як сива твоя голова.

І я просто шаленітиму від ніжності і від щастя. Радітиму, що скінчився твій сон і наша любов знову розквітла! Бо життя без неї – це суцільна зима. А я дуже сильно мрію про весну!

МІЙ СТРАХ

Понад усе я боюся втратити радість життя, його смак і його кольори! Ну дуууже боюся!.. Бо тоді саме життя втрачить для мене сенс!

Хтось може саркастично зауважити: ти не одна така – всі люблять легке і безтурботне життя! Напевно, так! Але ж мова зовсім про інше!

Я не прагну відсторонюватися від навколишньої дійсності і ховатися від неї за сумнівними розвагами чи насолодами, алкоголем чи наркотиками. Якраз навпаки!

Хочу йти назустріч життю відкрито і прямо, як в дитинстві, коли ми любили бігти назустріч свіжому сильному вітру. І чим сильнішим був вітер, тим цікавіше було долати його опір. Нас не лякало, що він різко шарпає наше волосся і одяг, що можна раптово спіткнутися і впасти. Ми були веселі, нестримні, щасливі, і вперто йшли вперед.

З роками ми стали дорослими і серйозними. Ми більше не радіємо різним «дрібницям», таким як сонячний ранок чи свіжий літній дощ. Для радості нам потрібні «вагомі» причини! Мені так і хочеться закричати: які причини вам потрібні, які? Дорогі машини, яхти, шмотки? Вишукані страви, вина, коньяки? Що? Що саме потрібно?..

Я боюся людей з повними кишнями, але пустими серцями, зі згаслими, порожніми очима! А ще боюся тих, хто розмальовує своє життя темними кольорами.

Пройдені роки показали, що ми можемо багато чого втратити: роботу, дім, дружбу, кохання! Життя таке хистке і непевне, ніби дерев'яний місточок над швидкою гірською річкою.

Ми можемо втратити дорогу нам людину, яка передчасно відійде у вічність і назавжди забере з собою частинку нашого серця. Але які б втрати нас не підстерігали, ми по-

винні зберегти відчуття, що життя прекрасне, і що ми його любимо! Це як основа, як матриця, на якій все тримається! Бо без цього просто немає ЖИТТЯ!

І тому, щоб не втратити радість буття, серед найгустішої темряви я обов'язково шукатиму світло! Світло надії! Світло добра! Світло любові! І дякуватиму Творцеві за кожен мій неповторний день на цій землі!

МОВЧУ

Я люблю слова. Мій словниковий запас чималий, та я постійно його поповнюю: всотую неологізми, «відкопую» архаїзми, ловлю діалекти і майструю свої власні рідні слова.

Беру новинки із книг, вебінарів, із іноземних мов. Всі їх збираю до купи, пестую і вплітаю у мову. Вони бувають різні: теплі і ніжні, щирі і відверті, сухі і різкі.

Вони не лежать мертвим вантажем у моїй голові, ми з ними постійно у творчому процесі: шукаємо нові форми, створюємо нові інтонації, складаємо нові речення, з них – нові розповіді.

Ось тут у нас буде прямий порядок слів, а тут – зворотній. Далі піде безособове речення (щоб ніхто не здогадався про кого мова!), а потім поставимо вигук, а далі – звертання!

Або ж плетемо тендітне мереживо новели: про кохання, про доброту, про ніжність... Ми з ними жартуємо, сміємося і сумуємо. Нам легко і добре разом.

Та інколи настає момент, коли я замовкаю, несподівано і різко! Замовкаю на півслові! Падаю на півдорозі. Обривається політ думки і політ душі.

Це тоді, коли мене ображають, грубо і глибоко! Ніби б'ють під дих. Коли в моїх очах гаснуть ліхтарики! Коли боляче і холодно.

Я стаю ніби німа, спустошена і порожня. Німа не в прямому значенні цього слова. Я говорю.

Але так, щоб слова летіли – ні. Щоб запалювали душу – ні. Щоб несли радість – ні! Я просто не можу зібрати їх до купи. Вони втікають від мене, розсипаються, ховаються глибоко-глибоко, так ніби ніколи і не було. Залишають мене самотньою.

– Мої слова, словечечка, де ви? Ходіть сюди. Розкажіть

про мій біль, про мою образу! Допоможіть! Ви дуже мені потрібні! Ви – моя сила!

– Мовчи... мовчи... мовчи... – тихенько шелестять вони десь із самої глибини моєї душі. – Ти ж знаєш, що нас не почують! Ти знаєш, що нам не повірять! Ти знаєш, що нас знівечать! Мовчи... мовчи... мовчи... І не плач...

– Не церемонься з ними! – стукає у скронях. – Тобі зараз потрібні сильні слова, різкі і грубі, щоб дали відсіч, щоб захистили! Дістань їх із себе. Витягни! Викопай! Вибий силою! Зроби це!!!

Я спокійно натискаю курок пістолета:

– Бах!!! Бах!!! Бах!!!

Але вони не лякаються, а просто мовчать... А я – плачу...

– Мовчи... мовчи... мовчи... – стукає у скронях!

P.S. «Мово, моя ти єдина зброе, ми не повинні загинуть обоє». (Л.У.)

ТИ – НАЇВНА

Ти – наївна! Ти – слабка! Ти не розумієш життя! Ти живеш у власному вигаданому світі! Ти ... ти ... ти ...

Скільки разів я чула ці звинувачення! Вони лунали по-різному: то зверхньо, то поблажливо, то презирливо. Вони летіли в мене, як каміння: важке, болюче, гостре!

Вони оббивали моє серце, ранили душу, не дозволяли рухатися вперед, шукати свій шлях і своє призначення, бо я «не мала на це права». Чому?

Проїшли роки. Я багато читала, спостерігала, робила висновки.

Це пізніше я зацікавилася філософією і психологією.

Це пізніше я дізналася, що кожен із нас дійсно будує свій світ, (і це нормально) і живе в ньому, і ділиться ним з іншими людьми. І якщо комусь незрозумілий мій світ, а мені – чийсь інший, це теж нормально! І що ми всі різні, але маємо право бути такими.

Це сьогодні я дізналася про духовну практику американського актора Річарда Гіра під назвою «Я бажаю тобі щастя!», суть якої полягає в тому, що до кожної живої істоти, будь то людина чи тварина, в першу секунду зустрічі він подумки звертається зі словами:

– Я бажаю тобі щастя!

Навіть якщо перед ним комаха, навіть якщо перед ним відвертий недруг або злочинець:

– Я бажаю тобі щастя!

Навіть якщо це комаха, уявляєте?!!

Для чого це? Навіщо? – лунають тисячі запитань.

Але я його розумію! Я знаю для чого: щоб розірвати ланцюг ворожості і злості, який затягує нас у свої тенета. Щоб у відповідь від світу отримати те, що ти сам йому посилаєш.

Бо гірка правда полягає у тому, що життя занадто важке. Безмірно!

Але водночас воно може бути і прекрасним. Надзвичайно!

P.S. Це фото – ілюстрація до мого давнього-давнього і пророчого сну, який дав мені цінну пораду: ніколи не схилити голову, рухатися тільки вгору, до світла, яке здатне розвіяти навіть найтемнішу темряву і морок нашого життя.

І тому сьогодні я повторю за Річардом ці потрібні і правильні слова:

– Я бажаю ВАМ щастя!

СТАРЕНЬКЕ ФОРТЕПІАНО

Таке саме стареньке фортепіано стоїть у кімнаті мого вже дорослого сина. Коли я дуже скучаю, я сідаю за інструмент, перебираю клавіші: чорна, біла, знову чорна, і знову біла. І ніби відчуваю тепло дитячих пальчиків, довгих і худеньких, яке залишилося на цих дерев'яних дощечках.

Яке це щастя – бути мамою маленького хлопчика!

Водити його за ручку в дитячий садочок, потім у школу, а потім у музичну школу. Слідкувати, щоб він їв котлети сам, а не віддав їх своїй улюблениці, кицоні Каті, яка вже скоро лусне від м'яса, при цьому аргументуючи: «Мамо, я ж дресирувальник! Мені так треба!»

Хвилюватися за нього на академконцерті, коли він самовпевнений і гордий, без нотки страху перед великим залом, замість того, щоб хвилюватися, показує своїм однокласникам кулачка, бо вони сміються за завісою і заважають йому грати.

Коли в одинадцять років, худесенький, як бадилинка, він захоче стати відомим футболістом (бо дійсно грає з м'ячем, як Бог) і вирішить залишити свій рідний дім, бо йому вже стало тісно в маленькому містечку...

Це все починаєш цінувати тоді, коли його кімната в один день спорожніє, а клавіші фортепіано раптом замовкнуть.

Коли він поїде далеко-далеко від тебе і забуде по приїзді зателефонувати, а ти від хвилювання не зможеш заснути до ранку.

Коли приїде із неголеною рудою бородою, такий же тендітний як і в дитинстві, але вже вищий на цілу голову, і нетвердим басом скаже: «Мам, ну чого ти? Усе ж нормально!»

Коли він у магістерській шапочці тримає в руках ди-

плом європейського зразка і весь світиться від щастя! І ти світишся разом з ним.

Чорна клавіша, біла... біла... біла...

Яке це щастя – бути мамою дорослого сина!

МИТЬ, ЗУПІНИСЬ!

У мене перша в житті осіння відпустка, а ще точніше – жовтнева. Я не знаю, що з нею робити: як спланувати, де відпочити, якими справами зайнятися? Я зовсім з нею не знайома!

Інша справа – літо. Там все налагоджено і відпрацьовано роками. Обов'язкова програма – це хоча б косметичний ремонт в домі, далі – багато закрутки, а на «релакс» – Сорочинський ярмарок і море. Все просто і зрозуміло!

І ось перший ранок моєї осінньої відпустки. Я довго ніжуся в ліжку. Потім неспішно заварюю каву, підсмажую тости і спостерігаю за вікном холодний світ. Цього року осінь була занадто пунктуальною і прийшла строго за календарем. До середини жовтня всі вже добре «наосінилися» дощем і мрякою.

А виявляється, це зовсім непогано, будучи злегка застуженою і замученою, не кидатися спросоння в осінній холод, а залишатися в теплі і затишку рідного дому.

– Виявляєть, осіння відпустка – це не так безнадійно, як може здатися на перший погляд! – міркую я.

І раптом – бінго! Телефонний дзвінок сина сповіщає, що я цілий тиждень буду працювати бабусею! Рідною бабусею своєї крихітки! Ура! Цілий тиждень я бачитиму своє янголятко, чутиму її солодкий голос, цілуватиму голівку і маленькі долоньки!

Син знає, що я нікудишня няня, та виходу немає. Я дипломований педагог, але зовсім не вмю виховувати Аню. Я просто її люблю! Безмежно і ніжно. Слухаю її, іду за її настроєм, виконую її бажання. Вона в свою чергу радіє всездозволеності. А я просто щаслива від самого факту її існування.

Звичайно, ми трішки бешкетуємо: інколи снідаємо під

столом, бо діти люблять закритий простір; іноді граємося у хованки, перекидавши все у шафі; іноді голосно співаємо на сходах «Всім на світе нужен дом, даже поросятam», коли повертаємося з прогулянки.

Але це вже не розвага, а скоріше моя хитрість, щоб не нести Аню на п'ятій поверх, бо моя спина не витримає і тоді доглядати доведеться ще й мене. Іншим разом перед підйомом на нашу «Говерлу» я вдаю із себе хвору бабусю з ціпочком, яку саму потрібно довести додому. І ще багато-багато іншого.

...Сьогодні надворі густий туман. Ми виходимо з дверей під'їзду і ніби пірнаємо в біле марево. Я виламую уявного прутика, ми вішаємо на нього уявного вузлика, і ось ми вже не бабуся і внучка, а два їжачки в тумані. Аня не може зрозуміти казкового явища, коли в тумані то зникають, то з'являються гойдалки, люди, машини:

– Бабусю, вони від нас ховаються?

– Так, вони хочуть, щоб ми їх шукали!

І ми вирушаємо на пошуки нових пригод, без яких життя маленької дівчинки одноманітне і нецікаве.

Ми дістаємося нашої улюбленій площі з літаком, який задрав носа до самісіньких хмар. Аня стоїть серед цілої зграї голубів і годує їх крихітками хліба! Сама теж не забуває їсти: який смачний голубиний хліб! Пташки зовсім не бояться маленької дівчинки, оточують її з усіх сторін, щось воркочуть на своїй пташиній мові, може, дякують нам за сніданок. Від захоплення Аня сміється, голуби легенько відриваються від землі і починають кружляти. Це ніби цирковий номер: дівчинка і голуби.

Моя люба дівчинка і голуби! Я милуюся цією картинкою і мені хочеться вигукнути:

– Мить, зупинись! Залиш мене у цьому осінньому дні, у

цій радості, коли душа така легка від щастя, що може злетіти у небо разом з пташками! Зупинись, я благаю!

І вона зупиняється у моїй пам'яті назавжди, ніби маленький файл великого щастя.

P.S. Ви досі не любите осінню відпустку? Просто ви з нею ще не знайомі!

ПОВІТРЯНА КУЛЯ

В дитинстві я панічно боялася висоти! Мені здавалося неприроднім відірватися від землі хоч на пару метрів: я ж людина, і повинна відчувати під ногами твердь. Мій страх перед висотою змінився на запаморочливе захоплення красою землі з висоти пташиного польоту і просто безкінечною небесною синню. Це сталося під час мого першого польоту на літаку. Відбулася просто фантастична зміна світосприйняття, що витіснила панічний страх навіть із закутків моєї свідомості: виявляється, люди можуть стати комашками, маленькими і кумедними; довжелезні масивні фури – просто іграшковими автомобільчиками; а височезні хмарочоси – кубиками із конструктора «Лего». Напевно, так нас бачать інопланетяни – маленькими істотами з маленькими проблемами!

Тоді я летіла у Стокгольм, і спустившись із-за хмар, побачила перед собою не країну, а великий окраєць смачного хліба, обсипаного навколо безліччю маленьких крихіток! Так діти в дитинстві їдять хліб: відламують ще невмілими пальчиками шматочок, тицяють в рота, кришать, знову відламують... Швеціє, хто тебе розкришив?

І от просто на моїх очах все стрімко змінюється: крихітки перетворюються на острівки з якимось незрозумілим різнокольоровим конфетті. Потім ці маленькі конфетті стають яхтами із яскравими парусами, серед яких обов'язково має бути червоний! А на березі – обов'язково Асоль!

З того першого польоту я почала мріяти про подорож на повітряній кулі! Запитаєте чому? Щоб насолоджуватися цією красою в повній мірі, без поспіху, увібрати у себе кожну мить і кожну деталь! Вона, куля, – велика, яскрава, добра! Я – маленька, усміхнена, щаслива! Ми поважно і спокійно підіймаємося з нею в небо! В моїх очах – щастя!

Я вдихаю на повні груди пахощі землі, потім – неба! І мені здається, що так пахне свобода! «Людина нібито не літає? А крила має, а крила має...» Свіжий вітер розпростує мої руки-крила, і я вже лечу сама, лечу у небесну синь, туди, де Земля стане схожою на маленьку різнокольорову кульку в моїх теплих долонях! Хіба це не щастя?!!

P.S. Але це вже буде інша історія: про мій політ на міжпланетному космічному кораблі на далекий Марс!

ОБІЦЬЮ СОБІ: СТАВАТИ КРАЦЬОЮ, АЛЕ ЗАЛИШАТИСЯ СОБОЮ!

Це звучить красиво, гордо, але на практиці – це дуже нелегко! Це таке тонке балансування між тим, коли ти постійно змінюєшся під дією нових знань, зустрічей, обставин, і водночас всередині тебе залишається щось незмінне, що робить тебе індивідуальною, «ексклюзивною». Це ті життєві випробування, які мають достатньо можливостей тебе зігнути, зламати, а ти стоїш, як стійкий олов'яний солдатик, іноді вже на одній нозі, але стоїш, не падаєш, тримаєшся і впевнено дивишся вперед. По суті, це – боротьба за самого себе на моральному, а іноді і фізичному рівнях. Але смак отриманої перемоги такий солодкий, що відчувши його одного разу, ти вже ніколи не зможеш від нього відмовитися.

В житті було багато таких ситуацій, ось один з яскравих прикладів.

Я молода, приваблива. Потерпаю від сексуальних домагань шефа. Це обмежена людина із майже необмеженою владою. Веде себе грубо, зухвало, по-хамськи. Тактику вибирає відповідну: регулярно викликає в кабінет і кілька хвилин просто істеричним криком розповідає мені яка я погана працівниця і взагалі нікчема!

Це все неправда, я хороший фахівець, я маю повагу в колективі і маю отримати підвищення по службі, але від мене чекають іншого. Я все розумію і шукаю вихід із ситуації. Знову – кабінет, крики, образи. Як у сповільненому кадрі встаю, підходжу до нього впритул і тихим спокійним голосом говорю:

– У Вас зламана психіка! І Ви просто сексуальний маньяк!

Від несподіванки і моєї зухвалості він замовкає на півслові, блідне, в кабінеті настає дзвінка тиша, і серед неї,

ніби постріл із пістолета, лунає звук зламаного ним олівця. Все так же спокійно виходжу за двері і вже не йду, а біжу по сходах, якась легка, безтурботна, майже невагома! Подумки уже зводжу хрест на своїй блискучій кар'єрі! Але дивно – жалю не відчуваю! Навпаки, мій внутрішній голос стверджує:

– Не переймайся! Це все неважливо, бо це був не твій шлях, розумієш, не для тебе! Ти заблукала! Шукай своє!

І я постійно шукаю своє! Все життя! Не дозволяю ні обставинам, ні людям зламати в мені той стрижень, який робить мене індивідуальною, «ексклюзивною»! Кожного дня працюю над собою, стаю хоч на децицію, але кращою, ніж учора! Обіцяю собі – завжди залишатися собою – і дотримую обіцянки! За будь-яких обставин, за будь-яких випробувань – бути собою!

Бо – Я – це найцінніше, що в мене є!

ЧОРНЕ І БІЛЕ

Зима – це про чорне і біле. Я і люблю її саме за це.

Люблю після осінньої сірості і мряки прокинутися у білосніжній зимі.

Білий колір – це чистота, свіжість і новизна. Він здатен змінити все. Він здатен морок перетворити на світло.

Коли випадає сніг, він дозволяє землі відпочити. Це потім, весною, вона вибухне цвітом. Це потім, влітку, заколоситься житами. Це потім, восени, зарясніє плодами.

А взимку тихенько засніжиться і спить. Не турбуйте її, нехай спочине. Її білосніжна врода – прекрасна!

От якби так можна було і в житті! Щоб після усіх турбот і втоми, які роблять твоє життя сірим і буденним, приходила пора, коли воно ставало білим-білим, без єдиної чорної цяточки.

Не потрібні навіть кольори. Щоб чистота і спокій!

І ти знав, що в цю пору тебе ніхто не потурбує, не стривожить. Бо ти просто набираєшся сил і спокою.

Засипаєш свої чорні ранки білим-білим снігом! Замітаєш свої чорні дороги білою заметіллю! Засіваєш свої чорні думки білою віхолюю!

Щоб потім, весною, вибухнути сміхом! Щоб потім, літом, заколоситися радістю! Щоб потім, восени, заряснітися справами!

Зима – це не про чорне і біле! Зима – це про чистоту і спокій!

А ВИ ЛЮБИТЕ ЗИМУ?

Я не розумію людей, які телефонують мені о 7-55 ранку. Що ви хочете почути в слухавці? Голос людини, яка вас спокійно вислухає і дасть слушну пораду? Ви серйозно?

Для людини, яка 336 днів на рік щоденно і в спеку, і в холод мчить на роботу, цей час, як момент істини – бути чи не бути? В цей час я просто собі не належу! Я – ракета, яку не потрібно збивати із заданого курсу, бо рівно о 8-00 вона повинна бути в пункті призначення! Але буває по-різному...

Останні зимові дні. Опівдні вже майже весняно: тепло і капає зі стріх. А вночі підмерзає, і тротуари стають схожими на ковзанки, іти по них важко і небезпечно, особливо, коли поспішаєш.

За п'ять хвилин восьма. Біжу на роботу. Дзвінок. На повній швидкості дістаю з сумки телефон:

– Доброго дня! Так це я. Яке у вас до мене питання?

На іншому кінці проводу неспішно і дуже ретельно починають мені пояснювати:

– Розумієте, був у мене дід, він всю життя проробив у колгоспі...

Після такого вступу я розумію, що перш ніж ми дістанемося до суті питання, мене чекає довга і цікава історія із життя однієї людини.

– Вибачте, – перебиваю я співрозмовника, – через 5 хвилин я буду в кабінеті і перетелефоную вам.

– Не треба телефонувати, – чую радісний голос у слухавці, – я сиджу у вас під дверима!

Кидаю телефон назад у сумку, злегка нервую і ще більше пришвидшую свій біг слизьким тротуаром. На світлофорі притупую від нетерплячки, бо переді мною великий потік машин.

– Оце і вся зима? – раптово і несподівано тихий ангельський голос вириває мене із цієї ранкової метушні.

– Що? – я спантеличено підіймаю голову до неба, бо ж ангели живуть там.

– Оце і вся зима? – Ангел спокійно повторює своє запитання.

Я опускаю очі донизу, бо вже розумію, що голос лунає звідти, і якимись невидимими очима дивлюся на нього. Маленьке хлоп'я з великим ранцем за плечима стоїть поруч зі мною і абсолютно щиро журиться, що закінчилася зима.

– Ні на лижах не встиг покататися, ні на санках, не кажу вже про ковзани. Трішки мокрого снігу, калюжі і грязь. Оце і все. А Ви любите зиму? – підіймає до мене свої ангельські очі.

– Хто? Я??? Чи люблю?.. Та мабуть, любила... А може полюблю... – белькочу я нерозбірливо, бо ніяк не можу так різко переключитися на іншу тему.

– От і я збираюся полюбити, – незворушно продовжує хлоп'я, – тільки таку зиму білосніжну, морозну, з великими заметами. Розумієте?

– Розумію, – нарешті приходжу до тями. – Саме така й була в моєму дитинстві. Мороз був кусючий-кусючий: без шарфа і рукавичок на вулицю ні-ні, а то приморозишся. А снігу було так багато, що коли розчищали дорогу, то утворювався тунель. І ми ішли по ньому зі школи захищені від холодного вітру, у затишку. Зверху так припікало сонечко, що хотілося зняти шапку і засмагати.

Ми стоїмо перед пішохідним переходом і теревенимо ніби давні знайомі, які нікуди не поспішають, а просто зустрілися свіжим зимовим ранком. Пропускаємо один світлофор, потім інший і врешті долаємо смугу перешкод під назвою дорога, на якій о восьмій ранку просто не зрозу-

міло чому так біснуються, обганяючи одна одну, десятки машин.

– На роботу? – запитує на прощання хлоп'я. – Подобається?

– Так, так, – надміру впевненим голосом говорю я і так переконливо хитаю головою, щоб у нього ні на мить не виникло сумніву у моїх словах. А може для того, щоб нагадати собі, що я дійсно люблю ці ранкові цейтноти, цю щоденну метушню, цих клопітливих відвідувачів... Що просто люблю своє життя!

– Ну, бувай!

Я повертаю в інший бік і йду на роботу. Я не ракета, ні. Дякуючи цьому маленькому Ангелу, я спокійна і усміхнена людина. І сьогодні, я знаю точно, що перш ніж почути довгу розповідь свого першого відвідувача:

– Розумієте, був у мене дід...

Я запитаю:

– А ви любите зиму?

«АКТИВНА ГРОМАДА»

У 2015 році я стала частинкою Всеукраїнської ініціативи «Активна Громада». За свою наполегливість і послідовність у 2020 році отримала відзнаку у вигляді Оскара.

Чим для мене є «Активна Громада»?

– Це перш за все, команда, група однодумців, людей різних за віком, статтю, способом мислення, з різних регіонів нашої великої країни, але які мають чітке розуміння, що якісні зміни настануть тільки тоді, коли змінимося ми самі, кожен із нас. А тому працюють під гаслом – змінюємо людей, щоб змінити країну;

– це зустріч з цікавими людьми, політиками, журналістами, громадськими діячами, від яких надихаєшся, підіймаєшся над буденністю, і розумієш, що не хлібом єдиним. Маючи різні соціальні ролі (донька, мама, дружина, сестра), ми повинні пам'ятати, що є громадянами своєї країни. А в ідеалі – свідомими громадянами своєї країни, і розуміти, що політика починається за порогом нашого дому. І якщо ми байдужі, безвідповідальні, і не хочемо знати і розуміти, що відбувається навколо, то повинні усвідомлювати, що це прямий шлях до диктатури, з голодоморами і репресіями, з безневинними жертвами і бідністю;

– «Активна Громада» – це постійний розвиток і робота над собою, адже потрібно знати все, що відбувається в країні, у її політичному житті і на законодавчому полі. Знати, розуміти, аналізувати, вміти донести до людей. Інколи бути в ролі студентки: слухати, конспектувати, вчитися. Брати участь у безкінечних вебінарах: про освітню, судову, медичну реформи, про реформу децентралізації влади, про залучення інвестицій в ОТГ, про нові законопроекти, про прозорість влади та корупцію. А ще: про власний менеджмент, і правильне поводження з грошима, про вміння

писати цікаві пости і вести свою сторінку у Фейсбук, про написання казок для дорослих, щоб спонукати їх бути суспільно активними і ще багато-багато всього. Але мені все це подобається!

– «Активна Громада» допомогла мені стати тренером. Як виявилось, це дуже нелегка справа! Тренерство – це не красування біля фліпчарту і не граціозне перемикування слайдів, як може здатися на перший погляд. Тренерство – це перш за все – знання, це впевненість у собі, вміння легко і цікаво розповідати про складне. Вміння тримати аудиторію, спонукати її до роздумів, до активності. Це викликати в учасників бажання прийти на твій захід знову і знову;

– «Активна Громада» – це страх перед камерою і втрата самовладання, це стрес перед першим виходом в прямий ефір і сльози після нього, це опанування ЗУМу і інших онлайн платформ, це свинцева голова після 4-годинних марафонів і дебатних турнірів. Це дуже нелегкий, але дуууже цікавий досвід;

– «Активна Громада» – це наш керівник, і обличчя колективу – Олександра Гліжинська. Саша – 100% трудоголік. Я не розумію, звідки у цієї молодой, тендітної дівчини стільки сил і витривалості! Але енергія, напевно, виробляється не із фізичної маси, а з іншого матеріалу: із наполегливості, сили духу, прагнення до мети. Часом їй буває важко, але вона долає труднощі і йде вперед. А ми – за нею! Спадає на думку метафора: Саша – наш провідник у горах. Вона підіймається все вище і вище, а ми довгою вервечкою ідемо за нею. Хтось уже зупинився перепочити, бо втомився; хтось звернув на інший шлях, бо цей йому надто складний; хтось не може підійматися вище, бо боїться висоти; а комусь здалося, що далі іти небезпечно: розріджений кисень і може злетіти камінь ... А Саша іде все далі і далі: знімає соціальні

ролики, дає інтерв'ю на телебаченні, впроваджує публічні консультації на рівні Кабінету Міністрів і Верховної Ради, підписує меморандуми про співпрацю з політичними партіями, які сьогодні на Олімпі суспільного і політичного життя. Вона – наш сміливий першопроходець, який прокладає шлях!

P.S. Я тримаю в руках Оскара від «Активної Громади»! Сьогодні він для мене дорожчий, ніж нагорода Американської академії кіномистецтв, бо я не акторка і мова не про кіно. Мова про мою рідну Україну! Про мій особистий внесок у її розвиток! Про те, якою вона є сьогодні і якою я хочу бачити її завтра!

РОЗПОВІДЬ З ЕЛЕМЕНТАМИ ФЕНТЕЗИ

Місто гії:
Київ

Час гії:
2050 рік

Місце гії:
квартира на 50-тому поверсі хмарочосу,
на даху якого вертолітний майданчик.

Дійові особи:
керівниця міжпланетної громадської організації
«Активна Громада» Олександра Гліжинська;
активістка організації Лариса Мельник

Розповідь від імені Лариси Мельник

Настирний і безперервний звук мого гаджета буквально вирвав мене із солодкого сну: він сигналізував, що надходять все нові і нові повідомлення. Я повільно відкрила очі і завмерла від несподіванки: вся моя кімната від самої підлоги і до стелі була буквально завалена віртуальними квітами, подарунками, листівками. Я збентежено переводила погляд із одного презенту на інший і розуміла, що мені не вистачить і тижня, щоб їх переглянути. Але одне вітання я не змогла залишити без уваги, воно було від Ілона Маска, американського вченого, винахідника і астронавта. Одного з визначних людей 21 століття. Колись дуже давно моєю мрією було знайомство з цим неординарним чоловіком. І він повністю виправдав мої сподівання – це ерудит вищого ґатунку, а ще добра і щира людина. З того часу ми

– друзі! Ілон хотів допомогти мені у громадській діяльності – залучити до активізму усіх без винятку жителів нашої планети Земля, а потім перейти на міжпланетний рівень. І зробити це він хотів, звичайно ж, інноваційним методом – вживити у мозок людей так званий «чіп активності». Але своїми радикальними методами він тільки налякав нашу молоду керівницю «Активної Громади» Олександру Гліжинську: вона дуже делікатно пояснила Ілону, що свою справу ми будемо робити перевіреними і традиційними методами, а саме за допомогою кампанії «Від дверей до дверей».

Через Сашину відмову «Активній Громаді» довелося не легко: особисто я об'їхала-облетіла-перепливла всю планету. Побувала у найвіддаленіших її куточках, на північному і південному полюсах. Ніби Мати Тереза від «Активної Громади» я не просто витирала сльози нужденним, я давала їм впевненість у власних силах і вчила змінювати життя на краще самотужки, своєю громадою, своїми силами. За ці роки було багато праці, втоми, розчарувань, але ми вперто ішли вперед. Наша висока мета не дозволяла нам опускати руки. Серед моїх друзів сьогодні є люди різних національностей, віросповідань і політичних поглядів. Це саме вони сьогодні просто засипали мене вітаннями, дізнавшись про таку престижну нагороду.

«Пані Ларисо, – строгий голос Олександри Гліжинської, нашої невтомної керівниці «Активної Громади», раптово увірвався у мій інформаційний простір і зупинив мої солодкі спогади, – хочу нагадати, що сьогодні о15-00 ми повинні з Вами бути в Стокгольмі на засіданні Нобелівської комісії. Сподіваюся, що надзвуковий електромобіль Тесла, якого Вам нещодавно подарував Ваш друг Ілон Маск, допоможе Вам уникнути запізнення на такий важливий захід?» – у голосі Саші з'явилися іронічні нотки.

Я солодко потягнулася у ліжку, радість і гордість наповнили моє серце: «Ми це зробили – «Активна Громада» – номінант на Нобелівську премію в області миру! Наші зусилля оцінено на належному рівні! Наша праця дала достойні результати – на планеті Земля зникли голод, епідемії, війни!»

Мені навіть важко уявити: Стокгольм, королівська вечеря, півтори тисячі людей в залі, мільйони людей перед екранами, і я – зі своїм мотиваційним виступом, про який мріяла того холодного березневого ранку 2020 року, коли на нашій планеті спалахнула страшна пандемія!

Друзі, мрії збуваються, хоч іноді вони можуть здаватися абсолютно нереальними! Завтра ми з Ілоном вирушаємо у космічну подорож, щоб познайомитися з мешканцями інших планет! А то як же вони без «Активної Громади»? Образяться! Тепер наш девіз: «Змінюємо інші планети, щоб змінити Всесвіт!» Тож до зустрічі на Марсі!

«ПОЛІТИЧЕСКАЯ»

Щоранку я мчу на роботу просто на шаленій швидкості: завжди не вистачає дорогоцінних 5-ти хвилин, щоб усе робити вчасно. Ніби у швидкісному потягу повз мене пролітають люди, машини, будинки... Але і в тому швидкому темпі мій погляд встигає виловити помаранчеві «ліхтарики» в різних куточках вулиці. Це працівники комунальної служби, які зрання чепурять місто для нового дня. Багатьох з них я знаю в обличчя, з деякими навіть товаришую:

– Привіт, Ларисочка! Як воно нічого?

– Доброго ранку, Васильовичу! Та ніби все добре!

Ми обмінюємося привітними посмішками, і я поспішаю далі.

Але наші стосунки з людьми у помаранчевих жилетах не завжди були такими ідилічними. В силу покладених на них обов'язків кожного учасника «тротуарного руху» вони розглядають, як потенційну загрозу чистоті міста. Хоча, напевно, так воно і є. У 2015 році я теж потрапила у цей список. В той рік я долучилася до Всеукраїнської ініціативи «Активна Громада» і вийшла на центральну вулицю міста з газетою «Наші вісті» і цілою купою буклетів у руках. Я відчувала себе натхненною і сповненою прогресивних ідей. Але вулиця зустріла мене неоднозначно. Перехожі здивовано підіймали очі

– Що знову вибори? Які? Ми щось пропустили?

Знайомі запитували прямо:

– Ви стали партійним агітатором? Доволі неочікувано, доволі...

Друзі, щоб не ранили моє почуття власної гідності, сприймали побачене мовчки, але співчутливо запитували у чоловіка:

– У вас так скрутно з фінансами, що Лариса підробляє роздаванням газет?

(В той час наш син навчався за кордоном і це могло бути правдою). Тобто байдужим цей факт не залишив нікого. Але розмова двох комунальниць «добила» мене остаточно:

– О, дивись, ще одна політичеська! Щас пороздає свої газетки, а нам тоді вигрібай їх купами із смітників!

Ця фраза була для мене двічі образливою! По-перше, ніяка я не політичеськая, а навпаки, політично нейтральна громадська активістка. По-друге, чому це мої газети повинні викидати, вони ж містять цікаву і об'єктивну інформацію?

Ніби підливаючи масла у вогонь, один комунальник постійно забував моє ім'я і весь час називав мене Танюшею?! Я його тактовно поправляла, він погоджувався, але наступного разу я знову була Танюшею! Я відчувала себе просто розвідницею в тилу ворога: явки, паролі, вигадане ім'я! З боку це виглядало дивно і часом комічно! А насправді не дуже легко, особливо морально!

Але я продовжувала регулярно щочетверга виходити на центральну вулицю і робила свою справу: вивчала громадську думку з різних питань, збирала підписи під петиціями, проводила флешмоби, розповсюджувала газети і різні буклети і ще багато-багато іншого. Комунальники врешті звикли, навіть зацікавилися моєю роботою, побачили, що мої газети не викидають у смітник, більше того, стали першими, хто погодився зі мною фотографуватися для моїх постів у Фейсбук.

А я не раз задавала собі питання: чому я тоді все це не кинула, не махнула рукою на таку невдячну і для багатьох незрозумілу громадську діяльність? І відповідь знайшла у

своєму ж листі до активістки із Чернігова, написаному ще у 2017 році, коли у неї було емоційне вигорання:

– Оль, пам'ятаєш, наш колега із Словаччини Кайо говорив: «Щоб змінити суспільство – потрібно 60 років». От два уже пройдено! Ми чесно і плідно працювали! І залишилось – 58! І час не повернеш назад, і того що ми зробили – уже не відбереш! Воно відбулося, воно змінило наш світ! В першу чергу наш особистий світ! І світ інших людей! Нехай змінило дуже мало, дуже непомітно, бо зроблена маленька частинка від того, що зробити мусимо, але ми в дорозі, по якій рухаємося вперед! Вперед, Оль! Бо позаду тоталітаризм, голодомор, тюрми, ГУЛАГи! Але я туди не хочу! І ти, напевно, теж! Тож ідемо вперед! І змінюємо людей, щоб змінити країну!

КУДИ МЕНІ ДО БАБИ ВІРКИ?

Ви знаєте, що таке фрустрація? Донедавна я теж не знала значення цього терміну, хоч як виявилось, переживала цей психічний стан не раз. Фрустрація простими словами – це коли реальні події не відповідають вашим очікуванням. В громадській діяльності це стається доволі часто: ти просуваєш певну ідею, вкладаєш в неї свій час і сили і сподіваєшся на певну реакцію. Але в реальності отримуєш зовсім інше. Для прикладу розповім історію.

В 2016 році «Активна Громада» Зіньківщини розгорнула в місті широку інформаційну кампанію щодо роздільного збору побутових відходів. Тоді, як ви пам'ятаєте, сміттєві баки стояли лише в дворах багатоповерхівок, і сміття зовсім не сортувалося, в них скидали все скопом: пластик, папір, скло, органічні відходи та ін. Потім все це везли на сміттєзвалище, і звідти звивався в небо чорний хвіст їдконого диму.

Нам захотілося це змінити, і ми почали кампанію. Ми вивчали громадську думку: чи готові зіньківчани сортувати побутові відходи? Готові! Вели діалог із міською владою: чи є можливість започаткувати роздільний збір побутових відходів? Можливість є! Агітували мешканців міста підписувати договора на вивезення сміття, що в свою чергу дасть змогу закупити більше сміттєвих баків! Підписували! Ми збирали підписи під петиціями, проводили акції і флешмоби: «Чисте місто коштує тобі 8 грн 50 коп.!» і багато-багато іншого.

І от років через півтора від початку такої активної діяльності, під час чергового розширеного засідання Клубу «Активної Громади» Зіньківщини, де було багато нових учасників, слово взяла наша активістка зі стажем Ліда Іванівна і почала монолог:

– Правильне поводження із побутовими відходами дуже важливе для нашого міста, бо це екологія, це чисте повітря, це наше здоров'я. Добре, що в місті є люди, які переймаються цією проблемою. Зокрема, ми всі знаємо жінку...

Після цих слів я мимоволі випрямила спинку, мої очі засяяли, а на губах заграла легенька посмішка. Я не мала найменшого сумніву, що мова іде саме про мене, і вже приготувалася дякувати за таку хвалебну оду: мовляв, не варто так перебільшувати, це наша спільна заслуга, я рада, що маю таких одностудців, як ви і таке інше. А тим часом Ліда Іванівна, нічого не підозрюючи, продовжувала:

– Баба Вірка – ця тендітна старенька жінка зі зламаним дитячим візочком у руках робить для чистоти нашого міста більше, ніж усе комунальне господарство разом взяте ...

Я отетеріла! Моя мила посмішка змінилася такою кривою гримасою, що всі мимоволі повернулися у мій бік. Наступила пауза. Я була такою спантеличеною, що навіть не змогла контролювати свої емоції: подив було чітко виписано на моєму обличчі! Складалося враження, що баба Вірка б'є мене картонною коробкою по голові, примовляючи при цьому:

– Ну що, активісточко, далеко тобі до моїх заслуг?

Нічого собі! Оце так фрустрація!!! Напевно б вигукнула я, якби знала тоді це красиве латинське слово! А натомість тільки скрушно зітхнула і ще раз зробила для себе висновок, що громадська діяльність вщент наповнена несподіванками – приємними, неприємними, комічними, злими, різними. Та всі разом вони складають мій досвід громадської активності, який сьогодні вже такий об'ємний, що не поміститься, напевно, у зламаний візочок баби Вірки! Гарного настрою, друзі!

МІЙ ДІМ – МОЯ ФОРТЕЦЯ?

Ця жінка потрапила на мій тренінг зовсім випадково, для кількості учасників: я трішки побуду і піду, сказала вона, справи кличуть. Але несподівано для мене залишилася до кінця. Коли зал зовсім спорожнів, вона несміливо підійшла і підняла рукав своєї блузки. Я побачила на передпліччі цілу низку синців.

– Останні роки зовсім не можу засмагати, бо доводиться ховати руки, хоча загар мені дуже пасує, – з якоюсь гіркою іронією пояснила жінка і запропонувала: – Давай зустрінемося, думаю, моя розповідь буде тобі корисною, ти зможеш потім використати її на своїх тренінгах по домашньому насиллю.

Я погодилася кивком голови.

І от ми в кафе. Вона сідає спиною до входу, бо передчуває непросту розмову і не хоче, щоб бачили її сльози. Я навпаки опиняюся навпроти барної стійки, і молоденькі дівчатка-офіціантки бачать мою розмазану по щоках туш.

Спочатку ми схожі на двох безтурботних подружок, які зайшли в кафе поговорити про своє, дівчаче. Моя співрозмовниця – молода, красива, успішна, одягнена зі смаком. Заміжня, мама двох дітей. Першою починає розмову:

– Все, що ти розповідала про домашнє насилля – чиста правда, я все це відчула на собі: приниження, лайку, синці, розпач дітей. Спочатку думала – це якийсь негативний збіг обставин, яесь непорозуміння, яке сталося одного разу, і більше ніколи не повториться. Але потім був другий раз і третій. І ще багато-багато разів.

Після чергового конфлікту мама заспокоювала мене: «Терпи, не винось сміття з дому. Сімейне життя не буває без сварок. А синці? Синці зйдуть».

І я мовчу. І досі мовчу. А це раптом мене прорвало. Захотілося виговоритися.

– Знаєш, найбільше мене лякають його неконтрольовані напади гніву. Це як ураган, який налітає знезацька і руйнує все на своєму шляху, і кожного разу ти не знаєш, якими будуть його наслідки. В нашому випадку вони зруйнували сімейне щастя.

Ось із останнього.

Ми сидимо навпроти один одного і обговорюємо домашні проблеми: у кожного своя думка і свої аргументи. Ніби нічого не віщує біди. Але в один із моментів розмови він схоплюється з місця і робить різкий ривок у мій бік, в очах спалахують злість і ненависть такої сили, що здається він готовий мене убити. Переді мною не людина – звір, страшний і небезпечний, який готовий знищити мене одним ударом.

Від несподіванки і страху у мене перехоплює подих. Я просто вступаю в крісло.

– Що сталося? Заспокойся, – лепечу я пересохлими губами, а руки починають легенько тремтіти. Що буде далі: удар по голові, в обличчя? Здається, що ця страшна мить очікування удару не скінчиться ніколи.

Він відступає назад, важко дихає. Від пережитого стресу моє серце несамовито калатає. Я ледве піднімаюся з крісла, мені хочеться бігти, але я ледве плетуся на ватних ногах до дверей. Я хочу вирватися із небезпеки. Мені тут моторошно і страшно.

В такі моменти у мене відчуття, що я живу у клітці з тигром, який шукає жертву, сьогодні мене пронесло, але одного дня я просто загину в пазурах цього хижака.

Або ж мій дім – це мінне поле, і колись мій необачний крок просто коштуватиме мені життя.

Хоча ні, я вже загинула! Мене немає! Те, що всі бачать, це – мішура: одяг, макіяж, прикраси! А всередині – пустка! Душа вигоріла від болю і страху. Від очікування чогось страшного і неминучого!

Сьогодні в людях я найбільше ціную доброту! Це коли тобі дають право на помилку. І коли цю помилку тобі пробачають! Коли тебе люблять. Бо якщо тебе не розуміють і не люблять близькі, то хто тоді любитиме?

Коли твій дім – це фортеця, в якій ти ховаєшся від небезпек великого світу, а не навпаки!

Вона замовкає. І ми довго сидимо в тиші. Кожен думає про своє, вона про пережите.

А я пригадую акцію у турецькому Стамбулі, коли на одній із площ міста активісти виставили туфельки жінок, які загинули від рук своїх чоловіків у моменти їх неконтрольованої люті. Ці туфельки, як нагадування, що стук їхніх каблучків більше ніколи не пролунає на порозі їхнього дому, який став для них не фортецею, а місцем страшної загибелі.

P.S. Тут повинен бути висновок! Його не буде. Хвилина мовчання!

ЗМІСТ

Від автора	3
Війна	5
«Мій український солдате...»	7
«Ці звірства в Бучі! Ох, ці звірства в Бучі!...»	8
«Ти пішов, і закрились двері...»	9
«І знову виє сирена, ніби вовчиця дика...»	10
«У нас війна!!! І як ми живемо?!...»	11
«Писати ці рядки, це ніби рвати рану...»	12
«Сто днів війни, і хто що зрозумів...»	13
«Які б слова не сказати, все буде буденно і просто...»	14
«Майоре морпіхів Волина...»	15
Колоски.....	17
«Прокричати, як горлиця...»	18
«Холод у серці...»	19
«Стільки речей раптом втратили сенс...»	20
Плащаниця.....	21
«А дзвони так тривожно калатають...»	23
«Розстріляна весна дала свої плоди...»	24
«Ти подаруй мені світлу надію...»	25
Тайра	26
«Згортаються крила...»	27
«А Бог страждає, тяжко Він страждає...»	28
«Як наші діти стають Героями...»	29
Стискаю зуби	31
«Збираю себе по друзочках...»	32
«Цілуєш маленькі долоньки...»	33
«Ми уві сні, ми ніби уві сні...»	34
«Вся мапа Вкраїни червона...»	35
«А світ стоїть, він не занапастився...»	36
Дві доньки.....	37
Марія Магдалина.....	39
Прапор.....	40

«Всі наші погляди прикуті до Херсону...»	41
«Осінь приходить з айстрами...»	43
«Так щемно дивитись на фото...»	44
Туалетний папір	45
Очі	47
Мир	49
Бажання писати	51
Мій життєвий девіз!	52
Знайомство зі мною очима іншої людини	53
Тринадцять фактів про мене	55
Слова довжиною в 30 років	58
Мрія про весну	60
Мій страх	61
Мовчу	63
Ти – наївна	65
Стареньке фортепіано	67
Мить, зупинись!	69
Повітряна куля	72
Обіцяю собі: ставати кращою, але залишатися собою!	74
Чорне і біле	76
А ви любите зиму?	77
«Активна Громада»	80
Розповідь з елементами фентезі	83
«Політiческая»	86
Куди мені до баби Вірки?	89
Мій дiм – моя фортеця?	91

Літературно-художнє видання

МЕЛЬНИК
Лариса

А ТИ ЖИВИ...

Технічний редактор Н. Рубан
Комп'ютерна верстка Н. Житник
Коректор Л. Сидорчук

Підписано до друку 2022 р. Формат 60х84 1/16.
Папір офсетн. Гарнітура SurprizС.
Друк офс. Умовн. друк. арк. 5,58. Облік. видавн. арк. 6,0.
Зам. 189/82. Наклад 200. екз.

КП «Видавництво «Гадяч»
37300, Полтавська обл., м. Гадяч, вул. Драгоманова, 6.
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 421 від 18.04.2001 р.

Віддруковано в друкарні КП «Видавництво «Гадяч».
37300, Полтавська обл., м. Гадяч, вул. Драгоманова, 6.

Мельник Лариса

М48 А ти живи... / Літературно-художнє видання. – Гадяч: КП «Видавництво «Гадяч»,
2022. – С. 96: іл.

ISBN 978-617-567-154-2

УДК